

*Placcaet, Soo opten cours van 't Gelt, als opte Politie van-
de Munte, ende Muntflach, Midtsgaders 't stuck vanden Wissel, ende Wisselaers,
Scheyders, &c. Den 21 Martij 1606.*

DE Staten Generael der Vereenichde Ne-
derlanden. **A L S O O** omme te voor-
sien op de ongheregeltheydt in 't stuck vander
Munte ende Muntflach, Midtsgaders d'op-
steygeringe vanden gelde binnen dese Veree-
nichde Nederlanden, ghecauseert deur de je-
genwoordige Oorloghe, ende de invoeringhe
van diversche goude ende silvere penninghen,
buyten dese vereenichde Nederlanden gesla-
gen, in dese Landen ghebracht, ende tot hoo-
gheren prijsse uytghegheven, dan die rechte
waerde der selver, midtsgaders deur de groote
ongeregeltheyt van 't Muntwerck, Alle 't wel-
ke veroorsaect heeft, het onbehoorlijk op-
wisselen van goede ende stercke specien van
gelde, die in andere swacke ende uytheemsche,
oock eenighe ghecontrefeyte ende vervalschte
Goude ende Silvere penningen zijn geconver-
teert, tot groote schade ende interest vande
gemeene welvaert deser Landen, ende de goe-
de Inghesetenen van dien: Ende daeromme
hoochnoodich is, een Generale ordre te maec-
ken, niet alleen op den cours vanden ghelde,
maer oock op de politie ende discipline betref-
fende d'exercitie vander Munte ende munt-
flach, midtsgaders 't stuck vanden Wissele en-
de Wisselaers, Scheyders, Affineurs, Gout ende
Silverfmeden, ende andere, In alle welcke als
lidtmaten den staet vander Munte, verspreyt
ende uytgedeylt is.

S O O I S T, Dat wy de voorfz saecke
overgemerckt hebben, naer voorgaende advij-
sen ende diversche communicatien gehad, soo
mette Ghecommitteerde van alle dese veree-
nichde Nederlanden, als oock met de Gene-
raelmeeesters vander Munte, geordonneert en-
de gestatueert, Ordonneren ende statueren by
desen 't geene hier na volght.

IN den eersten, Omme te vorsien jegens de
Muntvervalsinghe, Conterfeytinghe, ende
Hegemunterije voren gheroert, byde welcke
alle goede ende stercke Munte wort geconsu-
meert, ende in quader ende snooder ghetran-
formeert, midtsgaders jegens allen particulie-
ren Muntflach, buyten den algemeynen voet
deser Ordonnantie, Hebben geordonneert en-
de verklaert, Ordonneren ende verklaren by
desen, dat van nu voortane alle vervalsinghe,
conterfeytinge, 't sy van vremde Coninghen,
Princen, Vorsten ende Heeren, ofte van deser
Landen Munte, Heghemunterije ende ander-
sints particulieren Muntflach buyten den voet
deser jegenwoordiger Ordonnantie, geacht
ende ghehouden sal worden van gelijcken na-
tuyre ende wesen, als Muntzvervalschinghe.
Ende dat over sulcks de particuliere Munt-
meeesters, Wardeyns, Affayeurs, Yfersnijders,
Muntzgesellen ende andere onderwinders van
dien, Coopluyden, Leveraers, ende alle ande-
re op

re op foodanigh Muntwerck handelende, sul-
len worden gestraft metter doot, ende confis-
catie van goederen, daer confiscatie in fooda-
nigen delictē plaetse heeft: conformelijck den
beschreven ende respectie Landt-rechten, in
cas van valsche Munte, niet teghenstaende ee-
nigh particulier Oÿtroy, Consent, Ordon-
nantie ofte Previlogie, soo den selven by eeni-
ghe particuliere Staten deser Geunieerde Pro-
vintien ofte Steden, der selver Collegien, Ma-
gistraten, ofte andere gegeven mochten zijn:
Alle welcke wy by ghemeene advijse verklaert
hebben, ende verklaren by desen, nul ende van
onwaerden, als tenderende tot ruyne ende on-
derganck vanden Lande.

I I.

Verklarende daer benefens dat alle die ge-
ne die tot sulcks haer consent ghegheven, ofte
plaetse ende gelegentheyte verleent sulden heb-
ben, of daer van eenighsins geprofitteert, ghe-
houden ende gheacht sulden zijn, als roestaen-
ders ende mede-plegers vande voorsz delictē:
Ende dat aenstondt ende sonder vertreck te-
gens foodanige respectivelick sal worden ghe-
procedeert, tot apprehentie ende condemna-
tie in lyve ende goederen, ofte andersins by ci-
tatie personele ende by non comparitie, tot
bannissement uyt alle de gheunieerde Provin-
tien, ende confiscatie van de goederen, daer
confiscatie in sulcke delictē plaetse heeft als
voren.

III.

Hebbē voorts tot conservatie van desen al-
gemeynen voet, accommodatie vanden koop-
handel, ende verhoedinge aller abuysen geor-
donneert, ende ordonneren by desen: Datmen
op alle de Provinciale geauthoriseerde Munt-
plaetsen deser geunieerde Provintien, eenpaer-
lijcken sal doen munten ende slaen de navol-
ghende Goude ende Silvere penninghen, ende
geene andere.

III.

Namentlijck den grooten Nederlandtschen
gouden Ryder van xxiiij. stucken, ende acht
derthienste deelen van eenē stucke in den snee-
de, ende van xxij. caraten een greyn fijn gouts
in den alloye in 't Troyfche marcq wercks: Ter
remedie van drie quart van eenen Enghelsche
in 't gewichte, ende van een greyn fijn goudts
inden alloye in 't marcq wercks voorsz, zijnde
in gewichte ende alloye conform den nieuwen
Unstē van groot Brittanien, die cours ende
ganck hebben sal, ten prijse van thien gulden
twee stuyvers.

V.

Noch eenen Nederlandtschen halven gou-
den Rijder, van gewichte ende alloye naer ad-
venant van den heelen. Ter remedie beyde in
gewichte ende alloye als voren, die cours ende
ganck hebben sal tot vijf gulden eenē stuyver.

VI.

Noch eenen dubbelden Nederlandtschen
Ducaet van vijf-ende-dertigh stucken in den
suede, ende van drie-ende-twintigh caraten
acht greynen fijn gouts indē alloye in 't Troy-
fche marcq wercks, ter remedie van eenen en-
ghelsche inden ghewichte, ende van een greyn
fijn goudts inden alloye in 't Troyfche marcq
wercks voorsz, die cours ende ganck hebben
sal tot seven gulden ende twaelf stuyvers.

VII.

Voorts noch den Nederlandtschen Ducaet
mette letteren, van tseventigh stucken in den
suede, ende van drie-ende-twintigh caraten
acht greynen fijn gouts inden alloye in 't Troy-
fche Nederlandtsche marcq werckx, ter reme-
die van eenen engelsche inde suede, ende van
een greyn fijn goudts inden alloye in 't marcq
werckx voorsz, die cours ende ganck sal heb-
ben tot drie gulden ende seftien stuyvers.

VIII.

Ende aengaende de silvere Munte salmen
continueren te doen slaen ende Munten den
Nederlandtschen Rijcxdaler, van acht stucken
ende twee-entseventigh hondert een-en-vijf-
tighste gedeelten van eenen stucke inden snee-
de, ende van thien penningen vijftien greyn
sijns Silvers inden alloye in 't Troyfche marcq
werckx, ter remedie van eenen Engelsche in 't
gewichte, ende van een greyn sijns Silvers in-
den alloye, in 't Troyfche marcq werckx
voorsz, die cours ende ganck sal hebben, tot
twee gulden seven stuyvers.

IX.

Noch den halven Nederlandtschen Rijcx-
daelder, van ghewichte ende alloye naer adve-
nant vanden heelen, ter remedie beyde in ge-
wichte ende alloye als voren, die cours ende
ganck sal hebben, tot drye-ende-twintig stuy-
vers ende een halven.

X.

Voorts salmen noch continueren te doen
slaen ende Munten den Leeuwen-daler van
acht stucken ende acht negentste deelen van ee-
nen stucke in den suede, ende van negen pen-
ninghen sijns Silvers inden alloye, in 't Troy-
fche marcq werckx, ter remedie van anderhal-
ven Engelsche in 't gewichte, ende van ander-
half greyn sijns Silvers inden alloye in 't Troy-
fche marcq werckx voorsz, die cours ende
ganck hebben sal, tot acht-ende-dertigh stuy-
vers.

XI.

Noch den halven Leeuwen-daler, van ghe-
wichte ende alloye naer advenant den heelen,
ter remedie beyde in gewichte ende alloye als
voren, die cours ende ganck hebben sal tot ne-
genhien stuyvers.

XII.

Noch salme doen slaen en munten eenē nieu-

wen silveren penninck van een-en-veertigh stucken, ende een derden-deel van eenen stuc-ke inden sneede, ende van elf penninghen sijns Silvers in den alloye in 't Troyfche marck werckx: Ter remedie in ghewichte, ende inden alloy als voren, zijnde in ghewichte ende alloye conform den nieuwen schellinck van groot Brittanien, die cours ende ganck hebben sal tot thien stuyvers.

XIII.

Belovende ende verskerende de selve penninghen te doen houden ende conserveren in hare rechte innerlicke deught, so voorz is, sonder te ghedogen dat deselve eeniger maten gefwackt, geargert, ofte gealtereert worden.

XIIII.

Alle welcke penningen fullen zijn van soodanige figuren, titulen, wapenen ende inscriptien als beneffens d'andere gevalueerde Munte in drucke gestelt zija, ofte noch fullen worden, sonder eenige differentie, dan alleenlick hebbende inden rande den name vande Provincien, ende 't ghewoonlick af-teken vander Munte.

XV.

Hebben voorts geordonneert, ende ordoneren by desen, dat beneffens die voorz nieuwe penninghen van Goude ende Silver, de navolgende ende geen andere, vanden dage der publicatie van desen, cours ende ganck fullen hebben in allen Steden ende Plaetsen deser Provincien, ten prijse ende in manieren hier na verklaert, volgende de figuerboecken, daer by de selve in drucke gestelt ende gerepresenteert zijn.

XVI.

Goude Munten, ten ghewichte beneffens yeder verklaert, ende fullen moeten voorslaen mette remedie van twee asen, ende meerder nier.

Den gouden Reael van 46. stucken in 't marck, tot - v. guld. xv. ft.
 Den halven gouden Reael van 70. stucken en een achtfte-deel in 't marck - ij. gul. xvij. ft.
 Den gouden Keyfers gulden van 84. stucken in 't marck - - - xxxvij. ft.
 De Fransche Croonen van 72. stucken in 't marck; midtsgaders den Nederlandtschen Croon van 71. ende drie quart in 't marck ij. guld. x. ft.
 Den gouden Leeuw van 59. stucken in 't marck - - - iij. guld. vj. ft.
 Den Bourgoenschen Ryder van 70. stucken in 't marck - - - iij. gul. xv. ft.
 't Gulde Vlies van 54. stucken ende een half in 't marck - - - iij. guld. xvij. ft.
 Den Andries gulden van 74. stucken in 't marck - - - ij. guld. xvj. ft.

Den Wilhelmus Schildt van 72. stucken in 't marck - - - ij. guld. xvj. ft.

't Schuytge van 73. stucken in 't marck ij. guld. viij. ft.

Den Philippus gulden van 74 stucken in 't marck - - - ij. guld. vij. ft.

Den Philippus klinckaert van 76. stucken in 't marck - - - ij. guld.

Den grooten Cruyfaet van Portugael van 7. stucken in 't marck - xxxvij. guld.

't Pistolet van Spaignien van vieren, van 18. stucken in 't marck - xij. guld. xiiij. ft.

't Dubbelt Pistolet van Spaignien van 36. stucken in 't marck - vj. guld. xvij. ft.

Het enckel Pistolet van Spaignien van 72. stucken in 't marck - ij. guld. viij. ft.

't Dubbelt Pistolet van Italien van 36. stucken in 't marck - - - vj. gul. xij. ft.

Het enckel Pistolet van Italien van 72. stucken in 't marck - - - iij. gul. vj. ft.

Den grooten Reael van Oostenrijck van 16. stucken en een half in 't marck - xvj. g. v. ft.

De halve ende vieren-deelen van dien naer advenant.

Den dubbelden Ducaet van Spaignien met ij. hoofdē van 35. stuckē int marc vij. g. xiiij. ft.

Den enckelen Ducaet van Spaignien van 70. stucken in 't marck - ij. guld. xvj. ft.

De dubbelde Ducaten met twee hoofden inde respectie Nederlanden gellagen, van 35. stucken in 't marck - vij. guld. x. ft.

De enckele Ducaten met twee hoofden inde voorz Nederlanden ende tot Campen gellagen van 71 stuckē in 't marck iij. g. xiiij. ft.

Dē Ducaet van Hungariē en die gemunt in 't Rijck van 70 stuckē in 't marck, mitsgaders den Hollantschen Ducaet tot iij. g. xvj. ft.

Den gouden Castiliaen van 53 stucken ende een half in 't marck - iij. guld. xvij. ft.

De Croone van Portugael mettē korten kruyce van 70 stucken in 't marck - iij. g. xj. ft.

De Croone van Portugael metten langē kruyce van 70 stucken in 't marck - iij. g. x. ft.

Den dubbelden Ducaet van Italien van 36 stucken in 't marck - vij. guld. v. ft.

Den enckelen Ducaet van Italien van 72 stucken in 't marck - ij. guld. xij. ft.

Den Milreec van Portugael van 32 stucken in 't marck - - - vij. guld. xiiij. ft.

Den halven Milreec van 64 stucken in 't marck ij. guld. xvj. ft.

Den Goudt-gulden van Duytslandt van 75 stucken in 't marck - ij. guld. xv. ft.

Den Davids gulden van Uytrecht van 76 stucken in 't marck - - - ij. guld. v. ft.

Den ouden Gelderschen Rijder van 76 stucken in 't marck - - - ij. guld. j. ft.

Den Gulden van Campen, Deventer ende Swol, met den Clemmer gulden van 76 stucken in 't marck - xxxix. stuyv.

Den

Den dubbelden Roosennobel van Engelandt, gheslagen by den Koninck Henricus, Edwardus, ende Koninginne Elisabeth, van 16 stucken in 't marck xvj. guld. xvij. st.

Den ouden Roosennobel van Engelandt van 32 stucken in 't marck - vij. guld. ix. st.

Den halven Roosennobel van Engelandt van 64 stucken in 't marck tot iij. guld. iij. st.

Den nieuwē dubbeldē Roosennobel van groot Brittanien van 18 stuckē in 't marck xv. g.

Den enckelen Roosennobel van groot Brittanie van 36 stucken in 't marck vij. g. x. st.

De nieuwe Roosennobelen geslagen ende gemunt inde voorz respectie Nederlanden van 32 stucken in 't marck - vij. g. vij. st.

Den halven van dien van 65. stucken in 't marck - - - iij. guld. iij. st.

Den Henricus Nobel van Engelandt van 36. stucken in 't marck - vij. guld. vij. st.

Den halven van dien naer advenant.

Den ouden Angeloth van Enghelandt van 48. stucken in 't marck - v. guld. xij. st.

Den Angeloth van Enghelandt metten O in 't schip van 48 stuckē in 't marc - v. gul. vij. st.

Den Souvereyn gemunt by Coninck Henrick van Enghelandt van 20 stucken in 't marck; midsgaders die vande Coninck Edwardus ende vande Coninginne Elyzabeth van 22. stucken in 't marck - xj. guld. v. st.

De halve van dien - v. guld. xij. st.

Den nieuwen Souverayn van Jacobus Coning van groot Brittanien, genaemt *Unité*, van 24. stucken ende acht derthienste deelen in 't marck - x. guld. ij. st.

Den halven van dien van 49. stucken ende drie derthienste deelen in 't marck - v. gul. j. st.

De Schotse Ryders, en de Schotse Angelotten metten scepter ende svaerde kruyswijs over den andrē van 48. stuckē in 't marc v. g. iij. st.

Den Vlaemschen Nobel so wel de oude als de nieuwe, als mede den halven van dien naer advenant, geduerende de jegenwoordighe oorloghe, gheslagen in de respectie geunieerde Provintien van 36. stucken in 't marck - vij. guld. ij. st.

Den dubbelden gulden van Nederlandt, ghe-naemt Staten Croon van 81 stucken ende een half in 't marck - ij. guld. xiiij. st.

Den nieuwen Ghelderschen ende Vrielschen Rijder van 72 stucken ende een achtstedeel in 't marck - iij. guld. v. st.

Den nieuwen penningh van Portugael metten kruyce van 20 stucken in 't marck. zijnde de 8 vijfdeendeelē vande Milreez xij. g. vij. st.

Den halven van dien van 40 stuckē in 't marck, zijnde de vier vijfdeendeelen vanden selven Milreez - vj. guld. iij. st.

t Vierendeel van dien van 80 stucken in 't marck, zijnde de twee vijfdeendeelen van den selven Milreez - iij. guld. ij. st.

XVII.

Ende aengaende de goude Munte geslagen by den Eertshertoghe Albertus van Oostenrijck, Alsoo de selve by sijnen Placcate vander Munte ter eerster instantie tot seer hooge ende excessiven prijse, ende buyten alle goede Munts-ordre gestelt is, naer advenant alle andere, jae selfs sijner eyghener voorlaten goude penningen, by hem zijn gevalueert: Daer by klaerlijcken blijkt, dat alle deselve tot geenē anderen sijne en zijn gheordonneert, dan om alle andere Inheemsche ende Uyrheemsche goude penninghen op te eten, ende in te sliken: Ende wy om de selve ende meer andere oorsaecken seer goeden redenen souden hebben alle deselve te verklaren voor billoen: Nochtans ten regarde wy verstaen, deselve by diversche Koopluyden ende andere, soeckende haer particulier profijt, mette schade van de goede Ingesetenen deser Landē, met groore menighen alhier zijn ingevoert, ende dagelicx uytgegeven ende ontfangē worden, verre boven hare waerde, hebben gheconsenteert ende consenteren by desen, dat om de Ingesetenen deser Landen so vele van schade te verhoeden als doenlick is, de voorz goude Penninghen voor als noch by provisie, ende tot dat anders ende vorder by ons daer inne sal worden voorsien, sullen moghen worden uytgegeven ende ontfangen ten prijse als volghet: Te weten,

Den dubbelden Ducaet van Albertus Eertz-hertoghe van Oostenrijck van 35 stucken in 't marck - vij. guld. x. st.

Den enckelen Ducaet van 70 stucken in 't marck - iij. guld. xv. st.

De twee derdendeelen vanden selven dubbelen Ducaet van 47 stucken ende thien negentienste deelen in 't marck - v. guld.

Het een derdendeel vanden voorz dubbelen Ducaet van 84 stucken in 't marck ij. g. x. st.

XVIII.

So vele aengaet de Silvere Munte, dewyle men bevint by experientie, als oock by ordonnantien van andere Coninckrijcken ende Landen, de proportie tusschen den Goudeende Silvere ghestatueert by d'Ordonnantie vanden jaere 1586. allenskens verlopen te zijn, ende die estimatie des Goudts gheresen, meerder dan die ghene van den Silvere, midtswelcken den Silveren Philippus daler, ende Nederlandschen silverē Reael, die andersints, volgens d'Ordonnantie van den jare 1520. soude soo veel waerdigh zijn, als den halven gouden Reael, teghenwoordelijck ten prijse van de selve niet en kunnen monterē. Dat oock de landen dagelicx seer wordē gebloot met allerhande silvere penningē, hare behoorlicke gewichte hebbende, en de geschroyde, onverscheyden mette

swate Silvere penningen worden uytgegeven tot eenen pryse, streckende 't selve tot groote prejuditie van dese Landen, ende de goede Inghesetenen der selver. Hebben dacromme, ende om te berrachten de behoorlijcke proportie by meest alle andere Natien gheuseert, goet ghevonden, ende geordonneert, ghelijck wy ordonneren by desen, den selven Philippus daler, ende Nederlandtschen Silveren Reael; midsgaders alle andere Silvere penningen, by dese onse Ordonnantie getollereert, voorts aen te ontfanghen ende uyt te gheven by den ghewichte, sulcks als by elcken der selver penningen is ghestelt op de Remedien ende ten pryse hier naer volgende.

XIX.

Silvere Munte, die ontfangen ende uytgegeven sal worden, op den gewichte ende ter remedie als neffens elcken penninck ghestelt.

DEN Nederlandtschen Rijckdaler; midsgaders die ghemunt in 't Rijck, ende in dese vereenichde Nederlanden, daer van die figuyten hier achter in druck zijn ghestelt, ende gheen andere, op het ghewichte van achthien Enghelschen acht ende twintigh asen, ende ter remedie van acht asen, tot ij. guld. vij. stuy.

Den halven Rijckxdaelder, op 't gewicht van negen Engelschen veerthien asen, ter remedie van ses asen. - j. guld. iijz. st.

Den Philippus Daelder, ende silveren Nederlandtschen Reael, op 't ghewichte van xxij. Enghelschen dertthien asen, ter remedie van acht asen - ij. guld. xij. st.

Den halven Philippus daler, ende halven Nederlandtschen Reael; midsgaders den penningh gemunt by den Hertoghe van Alençon, op 't gewichte van xj. Enghelschen ses ende een half asen, ter remedie van ses asen j. guld. vj. st.

De vijfde gedeelten van den voortz Philippus daelder, midts dat deselve niet en zyn gheschroyt - x. stuyv.

De thiende ende minder gedeelten naer advenant.

Den silveren Carolus gulden, op 't ghewichte van veerthien Engelschen dertigh asen, ter remedie van ses asen - j. gul. xv. st.

Den Hollandtschen daler metten Leeuwe, ende die in de andere respectie Provincien op den selven voet geslagen zijn, op 't ghewichte van achthien Engelschen, ter remedie van acht asen - j. gul. xvij. st.

Den halven van dien op 't gewichte van negen Engelschen, ter remedie van ses asen xix. st.

Den Staten daler, op 't gewichte van twintig

Enghelschen, ter remedie van acht asen ij. guld. ij. st.

Den halven Staten daler, op 't ghewichte van thien Enghelschen, ter remedie van ses asen j. guld. j. st.

Den silveren Ryder van Ghelderlandt ende Vriesslandt, op 't ghewichte van seventhien Enghelschen twintigh asen, ter remedie van acht asen - ij. guld. ij. st.

Den halven van dien, op 't ghewichte van acht Enghelschen xxvj. asen, ter remedie van ses asen - j. guld. j. st.

Den Ghelderfchen ende Uytrechtchen daler, op 't gewichte van seshien Enghelschen, ter remedie van acht asen - j. guld. xiiij. st.

Den halven van dien, op 't gewichte van acht enghelschē, ter remedie van vier asen xvij. st.

Den Spaenschen Reael van achten, op 't ghewichte van seventhien Enghelschen vijf en twintigh asen, ter remedie van acht asen ij. guld. vij. st.

Den halven van dien, op 't gewichte van acht Enghelschen xxvij. asen, ter remedie van ses asen - j. guld. iijz. st.

De vieren-deelen ende achtste-deelen gewichtigh zijnde, naer advenant.

Den Zeeuschen daler, op 't gewichte van xiiij. Enghelschen xiiij. asen, ter remedie van ses asen - j. guld. x. st.

Die mindere ghedeelten van dien naer advenant.

Den Vriesschen silveren gulden, op 't gewichte van twaelf Enghelschen ende een half, ter remedie van ses asen - j. guld. viij. st.

Den halven van dien, op 't ghewichte van ses Enghelschen acht asen, ter remedie van vier asen - xiiij. stuy.

Den Franck van Vranckrijk, op 't gewichte van neghen Enghelschen vier asen, ter remedie van ses asen - j. guld. j. st.

Den halven van dien, op 't gewichte van vier Enghelschen xvij. asen, ter remedie van drye asen - x. stuy. vij. pen.

De quartz d'Escus, ofte vieren-deelen van Croonen, op 't ghewichte van ses Enghelschen ses asen, ter remedie van vier asen xvj. stuy.

De Testoenen van Vranckrijk, op 't gewichte van vj. Enghelschen, ter remedie van vier asen - xv. stuy.

Den Enghelschē Schellinck, ende die van groot Brittannien, op 't ghewichte van drye Enghelschen xxvij. asen, ter remedie van drye asen - x. stuy.

De halven, vieren-deelen, ende minder gedeelten; Midsgaders de derden-deelen van de selve schellinck, ghenacmt a *Grona*, zijnde ongeschroyt, naer advenant.

Ende

XX.

Ende soo eenighe der voorfsz Silvere penninghen, lichter worden bevonden ende te excederen de voorfsz respectieve gecontenteerde Remedie tot eenen, ofte uyerlijcken anderhalven Enghels toe, sal daer voren worden betaelt, van elck aefken anderhalven penninck Hollandts, doende de xvj. der selver penningen eenen stuyver, Ende soo verre eenige der voorfsz Silveren Specien quamen te excederen boven de voorfsz ghecontenteerde Remedien, meer als anderhalven Engelsche, Wy hebben alle de selve verklaert, ende verklaren by desen voor billoen.

XXI.

Aengaende de Paymenten, Naer dien de Provintien met diversche foorten der selver seer zijn vervult, oock eenige der selver overmits hare schaerf heydt in 't ghewichte, ende swackheydt inden alloye, wel behoorden voor billoen verklaert te worden, nochtans om de schade der Ghemeente te verhoeden, sullen de Paymenten inde Geunieerde Provintien geslagen, sulcks die hier achter beneffens de andere gevalueerde penningen in drucke gestelt ende ghefigureert zijn, of noch sullen worden by provisie, ende tot anders by ons daerinne sal worden voorsien, allomme ghetollereert worden ten gewoonlijcken prijse, daer op de selve zijn geslagen, als namentlick:

Den Schellinck tot	-	-	vj. st.
Den halven Schellinck tot	-	-	ij. st.
Het twintichste deel vanden Silveren Nederlandtsche Reael genaempt stoters	ij. st. viij. p.		
Die dubbele Groeninge Flabben tot	vij. st.		
Die enckele Flabben tot	-	-	ij. st.
Den dubbelden stuyver tot	-	-	ij. st.
Den enckelen stuyver inde Provinciale Munten geslagen tot	-	-	j. st.
Den halven stuyver tot	-	-	vij. pen.
Den ouden Brabantschen stuyver	j. st. viij. p.		
Den halven van dien tot	-	-	een blanck.

XXII.

Sonder dat van nu voortaan, eenighe paymenten in eenige Munten binnen deser Geunieerde Provintien meer sullen worden ghemaeckt, maer alle de stempels daer van inghetogen sullen worden ende blijven.

XXIII.

Welverstaende datmen in betalinghe van Coop van Gronden, van Erven, Huylen ende afflossinge van Renten, midtsaders in betalinghe van Coopmanschappen, excederende in een partye hondert guldens, niet meer ghehouden sal wesen te ontfanghen, in schellinghen ofte minder paymente, dan den thienden penninck.

XXIII.

Ende alsoo dagelicks met groote meenichte uyt Vyande ende andere neutrale Landen

worden gebracht diversche specien van paymenten, als oude Brabantsche stuyvers ende halven van dien, hier vorens ghetollereert ten prijse van drye grooten ende blancken, Soo verbieden wy wel expresselijck by desen, eenighe der voorfsz paymenten in dese Landen te brengen in eeniger manierē boven het pont Vlaems dat den reysenden man tot zijn gerief in borse sal moghen hebben, Op de verbeurte der selver paymenten, mettet dubbelt van dien, ende arbitrale correctie.

XXV.

Ende aengaende de andere Silvere Munte, als Fransche disains, doufains ende ander dergelijcke, insghelijcks de testoenen van Loreynen, Switserlant ende Mijlanen, met oock de Testoenen van Portugael, alle Italiaensche witte Munte, de penninghen van Camericq ende Ludicq, ende alle andere Goude ende Silvere penningen die hier voren niet zijn verklaert, dewijle alle de selve specien hier te Lande zijnde bevonden worden eensdeels seer geschroyt ende ghemindert in ghewichte, ende eensdeels so vervalscht by naconterfeytinghe, dat onmoghelijck is die goede ende oprechte uyt de gheconterfeyte ende vervalschte te onderscheyden, Wy hebben alle deselve verklaert voor billoen, ende verbieden alle deselve ontfangen ofte uyt te geven, tot wat prijse dattet sy, Gelijk wy mede van nieuws verbieden ende voor billoen verklaren, alle Tirolsche ende andere ghedruckte dalers in conformité van onsen voorgaenden Placcate den xxiiij^{en}. Junij 1603. ge-emanereert, houdende 't selve Placcat als hier inne geinfereert, by desen lastende alle de selve, Midtsaders alle ghesneden, gebroocken, gewasschen, ende geschroyden, gelapte, genagelde penningen, ofte andersins hare behoerlijcke ghewichte niet houdende, binnen een maent nae de Publicatie van desen inde Wissel ghedraghen te worden, alwaer de rechte waerde vande selve sal worden betaelt, volgende de Caerten ende manualen, tot dien eynde den Wisselaers gedaen leveren.

XXVI.

Verbiedende ende interdicerende allen ende eenen yghelicken, voortsaen te doen ofte te maecken eenighe particulier Ordonnantien ofte permissien op den cours vanden ghelde, 't sy by openbaer ofte heymelick geboth ende bevel, aen eenighe ontfanghers ofte andere te doen in wat manieren dattet sy, op pene van duysent gouden Nederlandtschen Ducaten, Te verbeuren by den Contraventeurs ten behouwe vande gemeene sake.

XXVII.

Verbieden oock allen Officierē van ontfang, soo van Oorloge, als andere vande Gemeene saecken, sodanich bevel ofte geboth by wien ofte in wat manieren het gegeven moch-

te zijn, te obedieren ofte achtervolgen op pene van privatie van hare officien, ende voorts op arbitrale correctie, sonder dat sy hen sulden moghen excuseren met den selven bevelen ende geboden, Willende dese onse Ordonnantie in allen geobserveert ende onderhouden te worden, sonder inbreck, conniventie, ofte dissimulatie, op pene hier boven ende naer verklaert.

XXVIII.

Verbieden voorts ende interdicieren eenen yegelijcken, te ontfanghen ofte uyt te gheven eenige andere Goude ofte Silvere Munte hier voren niet verklaert, noch tot prijse ghestelt, ende daer van de figuren niet in drucke gestelt sulden zijn, van wat Princen, Heeren, Landen, ofte Steden de selve moghen wesen, alles opte verbeurte van de selve penninghen, ofte de waerde van dien, inghevalle het feyt niet ter verscher daer ontdeckt en worde, ende daerenboven op de pene van twee gouden Nederlandtsche Ducaten, op elcken penninck ter contrarie van desen geprefenteert, uytgegeven ofte ontfanghen, Ende dit soo wel tot laste vanden Ontfanger als uytgever voor d'eerste reyse, voor de tweede reyse het dubbelt, ende voor de derde reyse twee dubbelt van dien, ende boven desen gebannen, ofte arbitralijck ghestraft te worden.

XXIX.

Ordonnerende allen officieren te doen haer nyterste debvoir, omme te achterhalen de eerste authours ende invoetders vande verboden penningen, Ende omme daer toe te kommen, sulden de selve Officieren ernstelick inquirerende aenden ghenen onder welcken sodanighe penninghen bevonden sulden zijn, van wien sy de selve ontfanghen hebben, ende soo voorts van persone tot persone, procederende totte voorfsz eerste invoetders. Willende indien gevalle, dat die gene die alsoo haren Autheur sulden weten te nommeren, vry ende quijt ghehouden worden vande voorfsz verbeurte ende pene, ende sal de voorfsz eerste invoetder boven die voorfsz pene gebannen worden uyt alle de voorfsz Provincien.

ENde dewijle dagelijks vele Coopluyden, Cassiers, ende alle andere de specien van Goude, by desen gepermitteert, weghen met drye asen jegens alle Ordre ende regule.

XXX.

Verbieden allen, ende eenen yegelijcken wel expresselick, alle goude penningen, by desen gepermitteert, niet anders te weghen als elcks met haer behoorlijck gewichte, ende dattet sal voorslaen mette remedie van twee asen, ende meerder niet, Behoudelijck dat de penningen van gout, die gaef ende goedt zijn van alloy, ende zijnde te licht boven de voorfsz Re-

medie, een, twee, ofte uytterlick drye asen sonder meer, uytgegeven sulden moghen worden, mits betalende voor elck aen een stuyver, alles op verbeurte vande selve penningen.

XXXI.

Ende aengaende de penninghen van Goude ende Silvere, by dese Ordonnantie tot prijse ghestelt, Verbieden ende interdicieren eenen yegelijcken deselve te prefereren, uyt te gheven ofte ontfangen tot hoogerem prijse dan in desen geordonneert is, opte verbeurte van deselve penningen, ofte de waerde van dien, ingevalle 't feyt niet ter verscher daer ontdeckt werde, ende boven dien op de pene van thien gouden Nederlandtsche Ducaten voor d'eerste reyse, voor de tweede reyse dubbelt, ende voor de derde reyse twee dubbelt van dien, ende boven dien, op arbitrale correctie, nae de qualiteyt vanden delictte.

XXXII.

Ende verstaen wy deselve verbeurten ende penen plaets te hebben, soo wel opten Ontfanger als uytgever, ten ware een van beyden terstont nae den ontfanghe ofte uytgheve hem geprefenteerde aenden Officier denunzierende 't selve fait, in welcken ghevalle den denunzierant, hy sy uytgever ofte Ontfanger, sal vry ende quijt zijn vande voorfsz verbeurte ende pene, ende boven dien ghenieten het derden deel vande selve verbeurte ofte breucke.

XXXIII.

Verbieden ende interdicieren oock wel expresselick, dat niemant voortaan hem en vervordere, te koopen ofte verkoopen eenigerhande waren ofte Coopmanschappen, gelt op Wissel ofte Interest te gheven, ofte nemen, nieuwe Renten te koopen ofte verkoopen, ofte eenichsints te handelen ofte Contracteren, dan op ende volgende den prijs vanden gelde, by dese onse permissie ghestelt ende geordonneert opte verbeurte van vijftich Nederlandtsche Ducaten, ende eghen Recht op alsulcke Contracten gedaen te sulden mogen worden.

XXXIII.

Welverstaende dat inde stipulatie vande lossinghe van nieuwe Renten, besproocken sal mogen worden, dat die betalinge sal moghen geschieden met alsulcke penningen als ten dage vande lossinghe gepermitteert sulden wesen.

ENde omme te voorkomen ende beletten het groot abuys ende bedroch gecommiteert by verscheyden Coopluyden ende Wisselaers in 't opdringen ende steygeren van scekere specien van Ghelde, onder 't pretext ende decxel dat sy deselve nootelijck moeten hebben tot expeditie van hare handelinghe ende trafficque mette Coopluyden vande andere natiën: Maer inder waerheyt om mits de selve rijfinghe ende steygheringe te consequeren het middel

middel vande Inwisselinghe van allerhande specien, doende deselve converterē in d'voorz opgedrongen penninghen, waerinne met seer groote Lycentie ende ongheregheltheydt tot noch toe gehandelt is geweest.

XXXV.

So ist dat wy verbieden ende interdiceren eenen yegelijcken, te koopen ofte verkoopen, permutteren ofte mangelen eenige specien van gelde, by desen gepermitteert, ghevende ofte nemende opten selven eenige winste opghelt ofte toebate in wat manieren ofte onder wat dexel het sy, op de selve verbeurte ende peynen soo hier voren verklaert zijn, jeghens den ghenen die de selve tot hooger prijsē ontfangen ofte uytgheven, Behalven dat den gesworen Wisselaers geoorloft ende toegelatē wort, den Cooplyuden sulcks van doen hebbende te gerieven met allerhande ende sodanige ghevalueerde specien van Goude ende Silvere penninghen, als deselve tot hare negociē ende Coop-handel van doen sullen hebben, Mette welcke ende met gene andere de voorz Cooplyuden dien aengaende sullen moghen handelen, ende daer voren sulcken opgeltdt ofte toebate geven, als sy luyden mette voorschreven Wisselaers sullen overkomen, ende veraccorderen, midts dat de selve toebate niet en excederen den prijs den voorz Wisselaers hy heurluyder instructien gheaccordeert, Op peyne als voren.

XXXVI.

Verbieden van gelijcken eenige penningen te bicquetteren, omme alsoo de sware uyt de lichten te scheyden, de lichte uyt te gheven, ende mette sware zijn ptoffijt te doen, op pene als voren.

ENde alsoo verscheyden Wisselaers ende andere, hun daghelicks onderwinden der Cooplyuden gheldt, ofte Casse te bewaren, en haer schulden 't sy by assignatien, Wisselbrieven, overwijsinghen, ende andersints te ontfangen, ende der selver schulden wederom te betalen, daer onder groot bedroch is schuytende, met uytwegen vande sware Goude ende Silvere penningen, ende deselve op verboden ende andere Munten te seynden, omme gheconverteert te worden in nieuwe valsche ende andere opghedrongen penninghen, ende de lichte wederomme onder de Gemeynthe uyt te geven.

XXXVII.

So ist dat wy daeromme verbieden allen Wisselaers van nu voortaan geen Cooplyuden gelt ofte Casse te bewaren, ofte voor de selve van yemandt anders gelt te ontfangen ofte uyt te gheven, 't sy by assignatien, Wisselbrieven, overwijsinghen by monde ofte andersints, directelick ofte indirectelick, opte verbeurte vande

selve penningen, die in manieren voorz ontfangen ofte uytghegheven sullen zijn, d'eene helft tot laste vanden Wisselaer, ende d'ander helft tot laste vanden Coopman, Cassier, ofte andere die 't sullen doen ofte laten geschieden.

ENde aengesien dat den prijs vander Munte, is het principale fundament vander evaluatien ende onderhoudenisse der selver.

XXXVIII.

Soo verbieden wy wel expresselijck, dat niemandt hem voortaan en vervordere te koopen oft verkoopen, eenige materialen oft specien van Gout ofte Silver, gemunt oft onghe-munt, in Masse, Cendreen, ofte Grenailien, tot hooger prijs dan volgens den voet deser jegenwoordigher Ordonnantie, op pene van Confiscatie der voorz materialen, ofte de waerde van dien, ingevalle 't feyt niet ter verscher daet ontdeckt en ware, ende daer-en-boven 't viervout vande waerde van dien, so wel ten laste vanden Cooper als verkooper voor d'eerste reyse, ende voor de tweede reyse op gelijcke peynen, ende daer-en-boven uyte Geunieerde Provincien gebannen, ofte andersints arbitralijck ghestrafte te worden naer exigentie der saecken.

XXXIX.

Verbieden voort ende interdiceren wel expresselijck, allen ende eenen yeghelijcken te voeren, dragen, senden, doen voeren, dragen ofte senden, uyt de voorz Provincien, eenige Gouden, ofte Silvere materialen, 't sy in Masse, Lingote, Cendreen, Grenailien, ofte andere bequaem om Munte daer van te slaen, ofte eenige Goude ofte Silvere penningen, by desen Placcate ghevalueert, op eenighe vremde Munten, op de verbeurte als voren.

XL.

In welke penen wy oock verstaen vervalente wesen alle die ghene 't sy Boden, Schippers, Schuytvoorders, Facteurs, Maeckelaers, Pontgaerters ende alle andere die tot den voorz transporte ofte vervoeringe helpen assisteren, ofte eenichsints favoriseren sullen, alwaer 't dat hem de penningen ofte stoffe niet toc en behoorde. Ende indien sy de voorz boeten ende amenden niet en mochten betalen, sullen aenden lijve gestraft worden na gelegentheydt van saecken.

XLI.

Verbieden mede alle nieuwe penningen, in ofte buyten dese geunieerde Provincien, beneden den voet deser jegenwoordigher Ordonnantie gheslaghen, inde voorz Provincien te brengen, oft uyt te geven, op pene als voren.

XLII.

Ende by alsoo verre, eenighe Tresoriers, Ontfangers, Rentmeesters, ofte andere comptable Officiēren, ofte hare dienaren hun soo verre

verre quamen te vergeten, dat sy bevonden worden de poincten voren verhaelt, ghetranf-greffeert te hebben, 't zy in 't uytgheven soo wel van de specien, by dese Ordonnantie niet gepermitteert, als den geschroyden, gesneden, gewasschen, gebroocken, gelapten, genagelden, ofte andersins te licht zijnde, ofte de gepermitteerde tot hooger prijse uyt te gheven, ofte ontfangen, dan by dese Ordonnantie verklaert: Ordonneren ende statueren, dat deselve alle de boeten voren verhaelt, ende noch te verhalen, respectivelicken dubbel fullen betalen, ende boven dien gepriveert zijn van hare officien, inder voegen dat (het feyt geverifieert zijnde) deselve impetrabel fullen zijn.

XLIII.

Ende omme in 't licht te brengen de faulten die syluyden in heurluyder betalingen fouden moghen doen, Ordonneren wy dat die ghene die eenige datelijcke betalingen voortaan fullen doen, ghehouden fullen wesen billetten te nemen vande Goude ende Silvere specien metten prijs van dien, onderteyckent byden ghenen diesē ontfanghen sal, omme de voorz billetten over te brengen, beneffens de quitantiē ende deschargen in 't exhiberen van hunne Reeckeningen, op pene dat de quitantien ende deschargen anders niet en fullen worden aengenomen.

XLIII.

Bevelende den Ghecommitteerden tot het hooren der Generaliteyts Reeckeningen, ende luyden vande Camers, ende Ghecommitteerden vande Reeckeninghen vande respectieve Provincien, hun daer nae te voegen ende reguleren, ender kennisse te brengen, indien sy deur de billetten eenighe contraventie ofte overtredinge ontdekten.

XLV.

Alle 't welcke wy oock verstaen gebruyckt ende geobserveert te fullen worden, ten opsiene vande particuliere Ontfangers vande voorz Provincien, Steden ende leden van dien, lastende ende bevelende den Commissarisen ende andere die verstaen fullen ter auditie van hunne Reeckeninghe, dat sy inde selve gheen quitantien en admitteren tot ontlastinge vande voorghenoemde Ontfangers, sonder ghelijcke declaratie ende billetten.

XLVI.

Ende fullen alle de voorz Comptable Officiers, soo generael als particulier, ghehouden zijn elck een van dese Ordonnantien, mette ghedruckte Figuren, altydts op heurlieder Comptoiren te hebben, op de verbeurte van thien Nederlandtsche Ducaten, soo dickwils als syluyden, foder de selve in heure Comptoiren bevonden fullen worden.

XLVII.

Voorts meer verbieden wy eenen yghelic-

ken, eenige Goude ofte Silvere penninghen te schroyen, snijden, oft wasschen met stercke watern, Chiment, ofte andersins te lichten, ofte verbeurte van lijf ende goedt, daer confiscatie staet grijpt.

XLVIII.

Ende soo yemant bevonden wort, eenighe Goude penningen ghesoudeert, vergult, ghelapt, genagelt, ofte in eenigher manieren verstaert te hebben, sal verbeuren voor elcken penninck, vijf-en-twintigh Nederlandtsche Ducaten.

XLIX.

Ordonnerende allen ende eenen yghelicken, goet ende scharp toeficht te nemen, op de ghene die alsulcke geschroyde, ofte andersins verkorte penningen fullen willen presenteren, ende die aen te brengen ende denuncieren aenden Officier, omme ghestraft te worden naer behooren.

L.

Bevelende insghelijcks allen Officiere dat sy hen wel ernstelijck informeren jehens die gene die geschroyde ofte valsche Munte slaen ofte uytgeven, omme te straffen naer heurluyder verdienste, sonder eenige dissimulatie ofte verdrach.

LI.

Alle welcke penen ende amendē voren verklaert, bedelt fullen worden, het een derdendeel ten proffijte vande gemeene saecke, d'ander derdendeel ten proffijte vanden aenbrengher, ende het derde derdendeel tot proffijte vanden Officier, die de calangie ende executie doen sal: Ten ware die voorz verbeurten, penen ende amendē, excedeerdē de somme van vijf duysent guldens, in welcken gevalle d'eenē helft sal komen tot proffijte vanden gemeene saecke, Ende d'ander helft sal bedelt worden aenden voorz Officier ende aenbrengher by gelijcke portien, Willende ende ordonnerende tot de voorz penen gheprocedeert te hebben sommierlijck de plano ende sonder figure van Proces, ende opten proeven ende getuychnissen alleenlick, Tot welcken oock gheadmitteert fullen worden de ghene die de voorz excessen in 't ontfangen ofte uytgeven ghecommitteert fullen hebben, ende fullen de Sententien in desen gegeven, executabel zijn, niet tegenstaende appellatie ende sonder prejuditie vande selve.

ENde omme voorts wech te nemen alle oorfaecke van misbruycke, ende ahuyfen, soo hier vorens ghecauseert zijn gheweest by verscheyden ende onghelijckmatighen Muntflach in yeder Provincie particulierlick ende bysonder ghe-exerceert, ende voorts den staet vander Munte te verseecken, ende conserveeren in haer geheel.

Hebben

L II.

Hebben gearresteert ende besloten, besluyten ende arresteren midts desen, de poincten ende articulen hier naevolghende: Willende dat deselve generalijck, eenpaerlijck, ende ghelijckformigh fullen stadt grijpen in alle de voorsz Provincien, sonder eenige veranderinge, limitatie, ofte restrinctie.

L III.

Namentlick, dat alle de gheauthoriseerde Munt-plaetsen deser Provincien, ende yeder van dien, fullen moeten bedient worden by eenen particulieren Munt-meester, een Wardeyn, een Assayeur of Proefmeester, ende eenen Yfernijder, zijnde alle verbonden by solemneelen eede, tot observatie deser jeghenwoordighe Ordonnantie, ende voorzien met behoerlijcke instructie, by ons opte voorsz respectieve Ampten neffens desen ghearresteert ende besloten, ende die alsnoch nae gelegentheydt van saecken gearresteert ende besloten fullen mogen worden.

L IIII.

Tot alle welcke Officien, soo van generael als particulier Meesters, Waerdeyns, Assayeurs, Yfernijders, Werck- ende Muntgesellen, wy verstaen dat niet en fullen gheadmitteert worden, eenighe perfoonen ghedient ofte geassisteert hebbende, in wat qualiteyt het zy, op eenige Hagemunte, ofte ten selven plaetse geleverd, ghehandelt, ofte ghefrequiteert hebbende, nochte oock eenighe ander, ten zy voor al ende by voorgaende examinatie, ende onderfoeckinghe by den Generaels vander Munte hier op te doen, gebleecken zijnde van hare experientie, nuttheydt, ende sufficiantheydt in desen.

L V.

Ende of 't ghebeurde dat by surreptie, eenighe Commissie contrarie van desen geobtinereet worde, wy verklaren deselve midts desen nul ende van onwaerden, versoekende ende ordonnerende respectivelick, den Staten vande Provincien, hare Gecommitteerde Raden, ende Gedeputeerde Staten, ende alle andere Officieren, die in de respectieve Provincien, ghewoone zijn soodanighen perfoonen den eedt af te nemen; midtsgaders den Generaels vander Munte, ende alle andere den selven in gheen en eede te ontfanghen, noch eenighins te verstaen, tot hulpe, gunste, ende adresse der selver: Ende fullen soodanige perfoonen van hare Officien gepriveert, ende deselve impetrabel zijn, soo haest van soodanige stucken gebleecken sal wesen.

L VI.

Ordonneren voorts ende ghebidden, dat de Generael-meesters van der Munte, fullen leveren in handen vanden Staten deser respectieve Geunieerde Provincien, ofte hare ghecom-

mitteerden, de instructien van de Munt-meesters, Wardeyns, Assayeurs, Yfer-snyders ende werck-ghesellen, ghelijck deselve by ons gheordonneert ende ghearresteert zijn, ofte noch ghearresteert fullen moghen worden, doende alle de selve by de voorsz respectieve Munts-Officieren, beweeren by solemneelen eede in hare presentie, aen handen vande Staten, harer respectieve Provincien, of der selver Gecommitteerden, de voorsz instructien eenvoudich, ende in alles conform, d' een den anderen te onderhouden, inder voegen, dat mitsdien den selven alle middel benomen zy van te machineren, ofte attenteren, directelick ofte indirectelick, teghens malkanderen, ende consequentelijck teghens de verseeckertheydt ende ghestadigheydt van den staet vander Munte. Verbiedende allen den selven Officieren respectivelick te procederen tot exercitie van heute Offitien, sonder de voorsz instructien ontfanghen ende besworen te hebben, in manieren als voten, op pene van lijf ende goet, daer in sulcke delicten confiscatie plaetse heeft.

L VII.

Ordonneren ende autoriseren voorts, de voorsz Generael-meesters, dat sy-luyden ghesamentlijck, of ten minsten twee der selver, soo dickwils sy-luyden fullen bevinden, ende achten den noodt vereyffchen sal, hen onvoorsiens te voeghen in de principaelste Steden, ende in alle Munten, ende aldaer haer behoerlijck informeren, of de respectieve Munts-Officieren, haer quytten in haer ampt, volghende heur-luyder respectieve instructien naer behooren; ende voorts oplicht te nemen, op de Wisselaers, ende alle andere yetwes machinerende, ende attenterende; contrarie dese tegenwoordighe Ordonnantie. Doende den selven causeren by den Fiscalen vande Provincie, ofte Officieren vande Steden daer de Munte geleghen is, ofte de Contraventeurs zijn residerende, tot straffe ende punitie nae de qualiteyt vanden misbruycke, willende dat alle Munt-meesters, Munts-officieren, ende alle andere sich mette Munte gheuerende, den voorsz Generael-meesters datelick ende t' allen tijden tottet gene voorsz is admitteren.

L VIII.

Hebben voorts gearresteert, besloten, ende gedecreteert, arresteren, besluyten, ende decreteren by desen, alle de poincten ende articulen, betreffende de bewaringe, ghebruyck, visitatie, ende openinge van de buffen, in conformité van dese onse jeghenwoordighe Ordonnantie, ende respectieve instructien, op 't feyt vande Generaels ende andere Officieren vander Munte gemaeckt ende gearresteert, ende soodanige als by ons ten respecte vanden jegenwoordigen staet van saken daer by gevoeght,

HHH

ende

ende gheordonneert sullen moghen werden, houdende deselve als geinfereert, ende exprefselijck verclaert by desen, Ordonnerende den Generael-meesters hier inne te procederen, volgende den selven Ordonnantien ende instructien, sonder eenige omiffien ofte versuymenisse, op peyne van gepunieert te worden arbitralijck na de qualiteyt vanden misbruycke, ende sonder dissimulatie, conniventie, ofte onachtsaemheydt.

LIX.

Ordonnerende voorts tot meerder ende blijckelijcker verseeckertheit der selver buffe, ende prouwe van dien, dat by de Generael-meesters voorschreven, ghemaect sullen worden, die Gouden naelden, soomen hier vooren heeft ghebruyckt, corresponderende inden ghehalt ende alloye metten voet der nieuwe goude penninghen, by dese jegenwoordige Ordonnantie bevolen te Munten, welcken naelden by den selven Generaels geleverd sullen worden, in handen vande Staten vande Provintien, ofte heure Ghecommitteerde Raden, ofte vande Reecken-meesters, ofte Raden van Justitien der respectie Provintien, omme by hen bewaert, ende ter openinghe vande buffen ghebruyckt te worden, soo 't selve van outs, ende tot den aenyanck deser Oorloge gebruyckt is geweest, inder voegen, dat eenen yegelijcken, oock des Proberens onervaren zijnde, by conferentie der afsayen vanden selven naelden, ende penningen mach verseeckert zijn, vande gelijk of ongelijkheyt der selver.

Ende omme te drefferen, ende in beter regule te stellen het stuck vanden Wissel, ende Wisselaers, zijnde nu soo seere verloopen, tot wille, lust, ende believen van eenen yegelijcken, dat sonder daer inne te voorsien, geene vaste ghestadicheydt, inden gheheelen staet vander Munte te verwachten sal zijn.

LX.

Wy hebben verboden ende geinterdiceert, verbieden ende interdiceren by desen, allen ende eenen yeghelicken, 't sy Mannen ofte Vrouwen, van wat qualiteyt ofte conditie die zijn, hem voor date van desen de Wissel onderwonden hebbende, 't sy dat sy totten selven hebben ghehadt commissie, ofte geene, hen voortaan der selver te onderwinden, in 't heymelick, ofte in 't openbaer, in wat manieren dattet sy, sonder alvoren tot dien eynde by voorgaende nominatie vande Magistraten, haerder residentie gheobincert te hebben behoerlicke commissie, in conformiteyt van dese jegenwoordige Ordonnantie, midtsgaders daer op ontfanghen behoerlijcke instructie, ende de selve besworen, inder voegen als 't sel-

ve van oudts ghebruyckt is gheweest, sonder welcken, midtsgaders de behoerlijcke prestatie van eede, niemandt hem der selver Wissel, noch eenighe opsoeckinghe van Goude ofte Silvere penninghen, voorts meer sal mogen onderwinden, directelick noch indirectelick, op pene van hondert gouden Nederlandtsche Ducaten voor de eerste reyse, voor de tweede het dubbelt, ende boven dien arbitralijck ghecortigeert te worden. Ende sullen de Magistraten van de Steden, niemandt moghen nomineren, omme tot Wisselaers ghecommitteert te worden, dan luyden van goeden name ende fame, ende niet suspect van eenighe Hegemunterie, ofte van den aenhangen van dien.

LXI.

De voorschreven Wisselaers sullen voorts ghehouden zijn, in 't openbaer voor haeren Winckel te houden uytstaende, den Schotel ofte Nappe metten VVapenen der voorz Provintien, daer op gheschildert, ten eynde een yeghelijck mach weten, dat sy tot sulcks geccommitteert zijn, op de pene van een Nederlandtsche Ducaet, soo menichmael als sy des gebreackelick bevonden sullen zijn.

LXII.

Interdiceren voorts den VVisselaers, te vercoopen eenighe materie van billoen, Massen, Cendreen, Grenaillien, ofte dierghelijcke, aen eenighe personen, van wat qualiteyt ofte conditie die zijn; uytghesondert aen Goutsmeden ende Silversmeden binnen dese Gheuniceerde Provintien, voor soo vele deselve tot exercitie van hunne neeringhe, oprechtelick van doen hebben, ende vorder niet: Maer sullen ghehouden zijn alle deselve billoenen te seynden ofte leveren, elcken ter munte van de Provintie daer hy woonachtich is, op die verbeurte der voorz Materialen, ende het dubbelt van de waerde van dien, voor de eerste reyse, ende voor de tweede reyse, boven de voorz verbeurten ende breucken, arbitralijck ghecortigeert te worden, ende dit by provisie, staende den jegenwoordighen staet van saecken, ende sonder getrocken te worden in consequentie.

LXIII.

VVerverstaende dat gheene Cooplyden nochre eenighe andere, eenighe materialen van Goudt ofte Silver, 't sy in Massen, Cendreen, ofte Grenaillien, op eenighe Munten deser Geuniceerde Provintien sullen moghen senden, leveren, ofte doen leveren, dan alleen sodanighe materialen van Goudt ofte Silver, als sy-luyden van buyten de Geuniceerde Provintien sullen kryghen ofte ontfanghen, ofte die sy-luyden sonder eenighe toebate ofte opgeldt, directelick ofte indirectelick te gheven, binnen dese Provintien oprechtelick sullen

fullen hebben bekommen, dewelcke syluyden fullen mogen leveren, op alfulcke Provinciale Munten der respectieve Provincien, als hun believen sal, ghesmolten in Massen, ende niet in specien, ende elders niet: Ende dat sy-luyden de specien voor de selve ter Munte te ontfangen, niet hooger en fullen uytgeven binnen dese Provincien, dan gelijk die in desen Placcate sijn ghevalueert, nochte die inde selve te vercoopen in eenigher manieren: Ten ware aen eenige gewoonten Wisselaers, vande welke sy sodanigen oppelt fullen mogen genieten, als sy onderlinge mette anderen fullen connen verdragen, nits daerinne niet excederende den voet ofte prijs, den voorfz Wisselaers by haer-luyder instructien geaccordeert, alles op pene voren verhaelt.

LXIII.

De Wisselaers fullen ghehouden zijn, ghestadelick op haer Tafel te hebben leggende, een Copie autenticq deser jegenwoordige Ordonnantie, Midtsgaders seecker mannael ende instructie, ghereyckent by de hant der voorfz Generaelmeesters, inhoudende de waerde vanden Marcq, Once, ende Engelse, vande principale specien van gelde, by desen voor billoen verclaert, ende verboden: Twelck sy ghehouden fullen zijn te verthoonen, den genen die hen eenige der selver fullen willen vercoopen, op pene van vier Nederlandtsche Ducaten, soo menichmael sy de selve Ordonnantie, mannael, ende instructie voor handen te hebben, ghebreeckelick bevonden fullen zijn, alle welke poincten onder andere begrepen fullen worden, in haer voorfz instructie ende ende.

LXV.

Ende omme den Coophandel ende trafficque, mette yemde natien, ende buytens lants te accommoderen, sonder lesie vanden staet deser Landen, Hebben geordonneert ende geconsenteert, Ordonneren ende consenteren by desen, dat die ghesworen Wisselaers binnen de principaelste Steden der selver, ende geen andere, den ghemeynen Cooplayden ende Ingeserenen, fullen moghen accommoderen ende gerieven, met sodanige gevalueerde specien van ghelde, als tot haren handel noodich fullen zijn, volgende seeckeren voet ende regule, so tot desen de voorfz Wisselaers by instructie is ghestelt, ofte noch ghestelt sal moghen worden.

LXVI.

Item, omme te voorsien op 't stuck vande Affineurs ende Scheyders, ordonneren ende bevelen, dat hem niemandt en sal moghen onderwinden, van eenigh Goudt ofte Silver te affineren ofte scheyden, sonder tot dien eynde te hebben Commissie vanden Meesters Generaels vander Munte, ende daer op gedaen te hebben den behoerlijcken eedt, daer nae sy

hun schuldigh fullen zijn te reguleren, op pene van twee honderdt gouden Nederlandtsche Ducaten.

LXVII.

Van gelijcken en fullen de voorfz Affineurs gheen Goudt ofte Silver moghen vercoopen, ofte leveren, omme buyten de voorfz Provincien, ofte elders, dan op deser Provinciale Munten vervoert te worden, ende by aldien de materie eenen onbekenden vrendelick toecompt, fullen sy die uyt haren handen niet laten gaen, maer deselve t'haerder presentie doen leveren, op eenighe der voorfz Provinciale Munten, volgende hare instructie, ofte anderffints te nemen van hem, goede ende sufficiente cautie, dat deselve materie vande Provinciale Munten deser Provincien boven ghespecificceert, niet sal vervrempt worden.

LXVIII.

Sullen voorts de voorfz Affineurs ende Scheyders gehouden zijn, behoerlijck Register ende Boeck te houden, vande qualiteyt ende quantiteyt van alle de materialen, van Goude ende Silver die sy geaffineert ende gescheyden fullen hebben, met name ende toename, van wat plaetsen de personen zijn, die 't selve hebben doen affineren, omme den Generaels vander Munte, daer van behoerlijcke redenc te geven, t' allen tijden als sy des verfocht fullen zijn, op pene van hondert Gouden Nederlandtsche Ducaten, voor d'eerste reyse, voor de tweede reyse dubbelt, ende voor de derde reyse, boven de voorfz penen, arbitralijck gestraft te worden.

LXIX.

Item, omme te voorsien op 't stuck vande Juweliers, Goudtsmeden ende Silversmeden, daer inne men daghelijcks veele faulten ende abuysen is bevindende teghens de ghemeene welvaert: Soo is 't dat wy ghebidden ende ordonneren den selven Juweliers, Goudtsmeden ende Silversmeden, in allen den voorfz Provincien residerende, hen vnortaen te draghen inde exercitie van haren Ambachte, na de Ordonnantien van den jare 1502. ende 1551. houdende deselve als geinsereert, ende wel expresselicken verklaert by desen.

LXX.

Dat sy nock den nieuwen Keur van Silver, anders niet fullen moghen wercken, dan elf penninghen acht greyn, ter remedie van drie greyn, ende de kleyne Keur van elf penninghen sijns Silvers, ter remedie van een derdepaert van een penningh, volgende de stalen ofte patroonen, die hen tot dien eynde vande Generaelmeesters vander Munte, tot beuren kosten geleverd fullen worden: Welverstaende dat sy 't selve werck niet onbehoorlijck en fullen overladen met faudure, alles op pene in de selve Ordonnantie verclaert.

LXXI.

Ende aengaende het Goutwerck, daer inne meest wort misbruyckt, willen ende ordonneren wel expreffelijck, dat sy geen Gout en fullē verwercken, 't en zy van xxij. Caraten, ter remedie van een vieren-deel van een Caraet, alles mede volghende de naelde ofte stael, den Gout smeden gedaen leveren: Welverstaende dat deselve oock niet onbehoorlijck en sullen moghen ghesfaudeert zijn, ofte met amausen overladen, op pene dat deselve wercken in stukken geslagen sullen worden, ende daer en boven in d' amende, inde voorz Ordonnantien begrepen.

LXXII.

Ordonneren daeromme, allen Gout smeden, ende Silver smeden, soo haest de voorz Gouden naelden, ende Silveren Stalen by ons sullen wesen doen maken, deselve te ontfangen, ende gestadelick binnen hunne huysen te hebben, op pene van te verbeuren eenen Nederlandtschen Ducaer, t'elcken reyse als slydyden bevonden sullen worden, de voorz naelden ende stalen niet te hebben.

LXXIII.

Sal oock niemandt, wie hy zy, hem vervorderen noch onderwinden van Goudt ofte Silver te wercken, drijven, snijden, noch yet daer van te gieten, drucken ofte smelten, dan den ghenen die 't Goudtsmee-ambocht gheleert heeft, ende sijn Meester-geldt aen de Overluyden van 't Goudtsmee-Gilden betaelt, op pene van twintigh Nederlandtsche Ducaten voor d'eerste mael, voor de tweede reyse dubbelt, ende voor de derde reyse twee dubbelt, ende voorts op arbitrale correctie: In welke penen wy verstaen oock vervallen sullen zijn, alle vrye Meesters vande Goudtsmeden, ende Silver smeden, dewelcke onvrye Meesters in eeniger manieren buyten hare huysen te wercke sullen stellen.

LXXIII.

Ende sullen alle Silver smeden ghehouden wesen, haer selfs teecken te slaen op alle kleine wercken, soo wel opte gene die na de publicatie van desen, in hare huysen ende kassen sullen zijn, als daer na binnē deselve gemaect sullen worden, die eenighsins mogelijk zijn om te tekenen, gelijck sy mede sullen doen alle andere wercken, die sy voor oudt ofte nieuwinghekost sullen hebben, alles opte verbeurte van twee Nederlandtsche Ducaten op elck stuck, ende 't werck ontween geslagen te worden, ende dit al onvermindert, 't werck geslagen metten hamer, 't welck sy-luyden naer onder ghewoonte mettet teecken vander Stadt, daer 't gemaect is, ende Overluyden zijn, ende in gheene andere Steden, sullen doen rekenen, opte verbeurte van vier der voorz Ducaten op elck stuck.

Alfoomen dagelijks bevindt, dat Juweliers, Goudt-smeden, Diamant, Robijn, ende Wapensteen-snijders, Maeckelaers van dien, ende andere, haer soo verre verlopen, ende niet ontsien, Robijnen, Saphieren, Balaisfen, Amatisten, Amarauden, ende andere steenen te vervalschen, helpen, ofte coleuren met eenige verwen, ende in 't Gout stellende, deselve te vercoopen ofte veralieneren, 't sy door haer selyen ofte door andere, sulcx dat de Juweliers ende Gout smeden, deselve qualijck uyte oprechte connen onderscheyden, daer mede de coopers ende Ingefetenen deser Landen, schandelijck worden bedrogen, Niet tegenstaende de Ordonnantien vande Gout smeden ende Juweliers, daer jegens gemaect.

LXXV.

So is 't dat wy verbieden wel expreffelijck by desen, alle Juweliers, Goudtsmeden, Diamant, Robijn, ende Wapensteen-snijders, ende alle andere, gheen Clabbeecken ofte Dubbletten, ofte witte Saphieren te snijden, ofte oock Robijnen, Balaisfen, Saphieren, Amarauden, Amatisten, ende alle andere ghesteeenten, hoedanigh die zijn, 't zy door haer selfs, ofte yemandt anders te doen, ofte laten coleuren, ofte met eenighe verwen ofte andersins te helpen: noch geen Clabbeecken, Dubbletten, witte Saphieren, ofte andere gheholpen, gecoleurde, ofte vervalschte steenen in 't gout te setten: De voorz ghesmeden, ofte eenighe ghecoleurde gheholpen steenen, hier ofte elders in 't goudt ghestelt wesende, aen yemand wie hy zy, te verkoopen, veralieneren, distribueren, ofte te pande stellen, op pene van openbaerlijck gheschavotteert te worden, met de juweelen om den bals, ende hondert Nederlandtsche Ducaten, boven de verbeurte van soodanige vervalschte juweelen voor d'eerste mael, ende voor de tweede mael, dubbelt, ende nyttē Lande gebannen te worden.

In welke penen wy oock verstaen vervallen te wesen, alle Maeckelaers, Uyt draeghsters, ende alle andere die totte verkoopinge, ofte veralieneringhe der selver helpen assisteren, alwaer 't oock soo, dat soodanige ghesteeenten ofte juweelen, haer selfs niet tot en quamen.

LXXVI.

Op alle 't welke de Deeckens ende Ghesworens vanden voorz Ambachte, scharp regard ende toetsicht sullen dragen, op pene van te vervallen, inde amenden van honderdt gouden Nederlandtsche Ducaten, voor de eerste reyse, voor de tweede dubbelt, ende boven dien arbitraijck gestraft te worden.

Ordonneren voorts, ende bevelen den Generaelmeesters vander Munte der Provincien voorz, dat sy ten overvloedt scharp regard nemen, op 't seyt vande voorz Juweliers, Goudt-

Goudsmiden, ende Silver smiden, navolgende hare instructie, ende sonder eenigh verdragh, gunste of dissimulatie.

Voorts alsoo wy verstaen, dat deur dese langhduerige Oorloge, binnen de voorschreven Provincien, weynigh toeficht genomen is gheweest, opte egaliteyt ende behoorlicken uytflagh vanden gewichte, ende balanchen respectivelick, die de Munt-meesters, Wisselaers, Juweliers, Gout smiden, Silver smiden ende alle andere zijn ghebruyckende, tot grooten naedele vande Gemeente.

LXXVII.

Soo ist, dat wy by desen Ordonneten ende statueren, dat die van de Reeckeninge in Hollandt, die wy daer toe specialijck hebben gecommiteert sonder prejuditie van yemant anders, Privilegien ende gerechticheyt, den Generael-meesters vander Munte sullen doen justeren, een juyt ende rechtvaerdich troisgewichte met den Slaper, berustende, ende stilliggende inde Camere vande Reeckeninge voorsz; ende 't selve troisgewichte te leveren, aen elck vande Staten vande respectie Provincien, ofte hare Gecommitteerde Raden, en aen den Yckmeesters ofte Justeermeesters, by ons tot dien eynde specialijck gecommiteert, ofte te committeren, omme voorts by de selve Yckmeesters te justeren, ycken, ende rechtvaerdighen alle de gewichten die voortaan in alle verhandelinge van Gout ende Silver, binnen de voorsz Provincien ghebruyckt sullen worden.

LXXVIII.

Sullen voorts de Yckmeesters, behoorlick justeren alle balanchen, groot ende kleyn, daer mede men Gout ofte Silver weghen sal, ende deselve ghejusteert zijnde, Ycken met haer teken, dat sy daer toe sullen ghebruycken, ende daer beneffens oock een ander reecken met een bosch met pijtgens, ten eynde geen ander gewichten ofte balanchen, sulcks niet gejusteert ofte geeyckt zijnde, gheloove ghegheven worde, ofte eenichsints gebruyckt by eenighe particuliere Munt-meesters, Wisselaers, Juweliers, Gout smiden ende Silver smiden voorsz.

LXXIX.

Welcke juryfteringe ende yckinge, de voorsz Yckmeesters gehouden sullen zijn te doen, ende eenen yegeficken daer van te gherieven tot affsulcken redelicken loon ende salaris, als hen daer voor by hare instructie toegevoecht ende getaxeert sal worden.

LXXX.

Verbiedende over sulcks by desen expresselijck, dat gheene Meesters particuliers vander Munte, Wisselaers, Affineurs, Scheyders, Juweliers, Goud smiden, Silver smiden, ende Deeckens vanden selven gilden, hen sullen ver-

vorderen t'eynden een maent nae de Publicatie van desen, te gebruycken andere ghewichten ofte balanchen dan Troisgewichte, gejusteert ende gheeyckt wesende sulcks als vooren, op peyne van twintich gouden Nederlantische Ducaten, te appliceren aenden aenbrengher, Officier die de executie doen sal, ende den Yckmeester elcks een derdendcel.

LXXXI.

Ende ten eynde dit te beter achtervolcht mach worden, Wy ordonneren ende ghebienden, allen Deeckens ende Ghesworens vanden Gout smiden, in wat Steden ofte plaetsen der voorsz Provincien, deselve geseten mogen wesen, ghestadelijck onder hun te hebben ende houden berustende, een ghewichte van twee ofte vier marck, gejusteert ende geeyckt by den voorsz ghesworen Yckmeester, met welcken ghewichte deselve Deeckens ende ghesworens, tot vier diversche stonde in 't jaer, ende voorts soo dickwils meer, als hen-luyden goet duncen sal, otvoorstenlijck ende op eenen ongewisschen daghe, hen sullen laten vinden in alle Comptoiren ende Winckelen vande Wisselaers, Gout smiden, Grossiers, Juweliers, ende alle andere nider heuren ressorte ende bedrijve residende, ende aldaer visiteren ende confereren heure ghewichten ende balanchen, op peyne van thien gouden Nederlandtische Ducaten, by den selven Deeckens ende Ghesworens te verbeuten, soo dickwils als sy van dien in ghebreecke sullen zijn, te appliceren als vooren, Ende bevindende inden voorschreven Comptoiren, ofte Winckelen, eenige gewichten ofte balanchen failterende, ende te swaer ofte te licht zijnde, ofte andere dan troisgewichte voorsz, sullen in sulcken gevalle, de Wisselaers, Gout smiden, Grossiers, ofte Juweliers, ende alle andere als sulcke onjuste ghewichten hebbende, ofte diemen andersints bevinden kan, daer te vooren ghehadt ende ghebruyckt te hebben, verbeuten twaelf gouden Nederlandtische Ducaten, d'eenen helft tot profijte van 't Gilden vande Deeckens ende Ghesworens, die als sulcken faulten ende messus ontdeckt hebben, ende d'ander helft voor den armen vande plaetse, ende voorts op arbitrale correctie, indien de qualiteyt vanden misbruycke sulcks vereyffchende sy, Ende sullen de voorsz Deeckens ende Ghesworens, ghehouden zijn op staende voet, sodanige onbehoorlike ghewichten ende balanchen, in stucken te slaen op gelijcke penen.

LXXXII.

Ende op dat de voorsz gewichten ende balanchen, vande voorsz Deeckens ende Ghesworens, midtsgadets oock vande ghesworen Wisselaers te verseeckerder moghen wesen, Hebben wy gheordonneert, ende ordonneren by desen, dat soo wel de voorsz Ghesworens

ende Deeckens , als mede de Wiffelaers , ten minften alle drye jaren eens van nieuws fullen doen jufteren ende ycken , byden ghesworen Yckmeester , alle heure gewichten ende balanchen , op peyue van thien gouden Nederlantfche Ducaten , aenden felven Yckmeester te verbeuren.

LXXXIII.

Ende hoe wel de ghewichten ende balanchen , geen remedie behooren te hebben , nochtans in regarde van 't flijten vande selve ghewichten , hebben gheordonneert ende ghestatueert , ordonneren ende statueren by defen , datmen fal mogen wraecken ende causeren , alle gewichte , van een marck tot vier marck op een Troyken , ende boven vier marck , tot thien marck incluyt , op een Fierlinck , alle gewichten boven thien marck , ter remedie van een halve Engelfe , ende van ghewichten beneden het marck , tot een once toe op een deufken , ende van een once nederwaerd , tot op een Engelfe ende een quart toe , op een aefken.

LXXXIII.

Ende ingevalle daer queftie geviel tuffchen den Wiffelaers , Goutfmeden , Juweliers , Groffiers , Deeckens ende Ghesworens , ende den Justeermeeftter , foo fullen defelve hun adrefferen aen het ghewichte , ruftende onder die Staten vande refpective Provincien , ofte heure Gecommitteerde Raden , ende indien partijen daer mede geen contentement en nemen , fullen hun adrefferen , aende voorfz Camere vande Reeckeninge in Hollandt , daer toe specialick ghecommitteert sonder prejudicié van yemandt , foo voorfz is , omme aldaer gefcheyden te worden by den flaper , in de selve Camer beruftende , ende dat tot cofte vanden genen die inden onghelijcke bevonden fal worden , tot taxatie vande selve Camer.

LXXXV.

Ordonnerende voorts , dat alle Wiffelaers , Goutfmeden , Groffiers ende Juweliers , ghehouden fullen wesen , tot allen tijden des verfocht ende vermaent zijnde , den Overlyuden ofte Deeckens vanden Gilden vanden Goutfmeden , exhibitie ende openinge te doen , van alle hare ghewichten ende balanchen , sonder oock eenige in hare huysen te mogen hebben die niet juyft ende rechtveerdigh en zijn , op pene , ende te appliceren als boven.

LXXXVI.

Ende ten eynde dat dese jegenwoordighe Ordonnantie , in alle heure poincten volkomelick ende onverbreckelick , onderhouden ende achtervolght worde , Ordonneren ende bevelen , allen den Officieren der voorfz Provincien , ende elcks binnen den bedrijve fijner Officien , goede fcharpe toeficht te nemen , op de overtreders ende infracteurs der selver onfer Ordonnantie , ende den felven te calengie-

ren voor den Wethouderen van hare jurisdic-tie , den welcken wy bevelen , ende ordonneren wel fcharpelijck , datfe te rugge ftellende alle andere faecken ende affairen , fommierlijck procederen , alleenlijck de waerheyt van faicte bekent zijnde , tot condemnatie vande voorfz infracteurs , foo geringhe als by den Officieren met twee fuffifante getuygen , fal gebleecken zijn vande voorfz overtredinghe , sonder den voorfz infracteurs te moghen admitteren , tot eenige andere exceptien , dan alleenlick te seggen jegens den perfoonen vanden getuygen , ofte depofanten , ende hare depositions , al op penen , indien de voorfz Wethouders negligent waren , de voorfz Justitie te adminiftreren , van gepriveert te worden van hare Officien , ende ghouden voor inhabil van immermeer officie te mogen bedienen.

LXXXVII.

Willen ende ordonneren voorts , indien promptelijck blijkt vande overtredinghe , 't zy dat de perfoonen op de verfcher daedt bevonden worden , ofte datter twee getuygen zijn , ofte andersins daer van behoorlijck blijcke , de voorfz overtreder ghehouden fal wesen te namptiferen de boeten , aler hy ontfanghen fal worden , om hem in Rechte te moghen oppoferen , waer toe hy gedrongen fal worden , realijcken ende metter daedt , foo by apprehensie van fijnen perfoon , indien 't van noode zy , of andersins : Ende foo verre yemandt vervallende inde voorfz boeten ende amendden , bevonden worde infuffifant , defelve te mogen opbrengen , de fulcke fal geftraft worden aen fijnen lijve , naer gelegentheydt vander faecken.

LXXXVIII.

Ende op dat dese onse Ordonnantie te beter onderhouden mach worden , ordonneren wy den Rade van Staten deser Nederlanden , voor haer te ontbieden den Ontfanger General deser Nederlanden , de Ontfangers vande Contributien , Confiscatien , ende andere van de gemeene middelen , die van wegen de Generaliteyt verpacht ofte ghecolleeteert worden ; midtsgaders alle Commifsen , Clercken , ende Comptoir-dienaers , doende alle defelve dese onse voorfz Ordonnantie by folemnellen eede befweeren , in allen poincten ende articulen t' onderhouden , ende voornamentlick , dat fy-luyden met geene Wiffelaers en fullen handelen , ofte van eenige penningen oppgeldt , ofte toebate ontfangen.

LXXXIX.

Infgelijcks dat die Raden ter Admiraliteyt , gelijcken eedt afnemen den Convoy- ofte Licent-meesters , hare Commifsen , Clercquen ende Comptoir-dienaers , ende andere comptable , onder de Collegien refpectivelick reforterende.

Ordon-

X C.

Ordonnerende voorts den Gecommitteerden Raden, de Raden Provinciael, ofte die van de Rekeninghe der respectieve Provincien, door haer ofte hare Gecommitteerden te ontbieden alle comptable Officieren, soo Rentmeesters van Domeynen, Ontfanghers vande gemeene middelen, Collecteurs van Tollen, ende alle andere hare Clercken ofte Dienaers, die penninghen vande particuliere Provincien handelen, omme gelijcken eedt te doen als voren.

ENde want d'infractie vande Ordonnantien vander Munte, eensdeels procedert by de negligentie vande Officieren, die tot noch toe hare neerstigheyt niet en hebben gedaen, in 't Calengieren vande Overtreders der selver Ordonnantien, henlyuden excuserende op de generale transgressien.

X C I.

Soo ist dat wy ghebieden ende bevelen, allen Officieren der voorseyde Provincien, te doen neerstich vervolch teghens de infracteurs deser jegenwoordiger Ordonnantien, op pene van hare Officien ghepriveert te zijn, ende inhabil verklaert, immermeer Officie te bedienen, ende sullen deselve Officien zijn impetabel sonder andere verklaringhe, sonder dat sy hun sullen moghen excuseren by ignorantie, ofte generale transgressie vande voorsz Ordonnantie, welke excusatie wy niet en willen hen van waerden te zijn, maer is onse meyninge hier inne haer traegheyt ende negligentie te straffen.

X C II.

Ende tot beter observantie, van dese jegenwoordige Ordonnantien ende verbor, willen ende ordonneren wy, dat deselve in alle de voorschreven Provincien, in de Steden daermen gewoonlijk is, uytroepinghe ende publicatie te doen, alle ses maenden precise opten lesten Junij ende Decembris, ende so dickwils meer, als den noot vereyffchen sal, vernieuwt ende verkondicht sal worden als naer behooren, versoecken daeromme den Staten vanden respectieve Provincien, ende hare Gecommitteerde Raden, de voorsz publicatie opte voornoemde dagen elck in zijnen bedrijve te doen doen, ende ordonneren particulierlijk den Fiscale van elcke Provincien, bysonder toeficht te nemen, dat sy in dese sake ende materie (zijnde gepreprivilegieert) ghebruycken preventie tegens den misdadigen ende contraventeurs, sonderlinge tegens de onachtsame, ende negligente Officiers.

X C III.

Ende tot beter onderhoudinghe van dese onse Ordonnantie, hebben besloten, ende goet ghevonden, dat die Gecommitteerde Raden vande respectieve Provincien, Raden ter Admi-

raliteyt, ende alle Raden ende Officieren van Justitie, sullen beloven onder heure signatueren, op den eedt ofte belofte, die sy-luyden in 't aengaen van hunne Officien hebben ghedaen, dat sy-luyden dese Ordonnantie in alle hare poincten ende articulen, geene uytgefondert, sullen onderhouden, ende doen onderhouden: Ende sullen de voorsz Raden ende Officieren van Justitie hare voorsz geteeykende beloften seyden, aende voorsz Gecommitteerde Raden vande respectieve Provincien, ende deselve adverteren, van 't ghene sy-luyden ghedaen sullen hebben, in het afnemen vande eeden vande Magistraten vande Steden, ende andere inde navolgende articulen ghementioneert binnen veerthien dagen na de publicatie van desen, welke Gecommitteerde Raden binnen andere veerthien daghen daer na hare gheteeckende beloften, ende die bescheyden die sy-luyden, vande respectieve Raden, ende Officieren van justitie ontfanghen sullen hebben, sullen overseynden aende Raden van Staten, ten eynde die Provincien te beter onderrecht mogen worden, dat alomme d'onderhoudinghe van desen Placcate, aenghenomen ende solemnelijk befoost is, Ghelijck oock die Raden ter Admiralteyt, sullen overseynden aenden Rade van Staten hare beloften ende bericht, van 't gene by henlyuden is gedaen, in 't regarde vande Convoy ende Lycentmeesters, midtsgaders hare Commisen, Clercken, ende Comptoir-dienaers, binnen den tijdt hier voren verhaelt.

X C IIII.

Ende sullen de voorsz respectieve Officiers van Justitie, elcks inde plaetsc haerder residentie, daer die Publicatie van desen ghedaen sal worden, nemen ende ontfanghen ghelijcken eedt, vande Burghemeesteren, Schepenen, Raden ende Tresoriers van de selve Steden ende plaetsen, als mede van alle Waertsluyden, ofte Penningh-meesters, Pachters, Collecteurs van Inaposten ende consumptie, Pontgaerders, Maeckelaers, hunne Commisen, Clercken, ende Comptoir-dienaers, soo in de Steden als ten platten Lande, onder heurluyder respectieve resortte residerende, doende alle deselve dese onse Ordonnantie solemnelijk besweeren, deselve te achtervolghen, ende te doen achtervolghen, ende den selven eede alle ses maenden, ten dage vande Publicatie doen vernieuwen, daer van ende vande observantie van desen Placcate, die Officiers, de respectieve Gecommitteerde Raden, ende die Gecommitteerde Raden, den Rade van Staten adverteren sullen, binnen gelijcken tijt als hier voren verhaelt is.

X C V.

Ende dit alles sonder nadeel, ende prejudicie vande gherechtigeden, ende Privilegien van de Vereenichde Nederlanden in 't generael,

rael, ende van elcken der selver in 't particulier.

ENde op dat niemant van het jeghenwoordich Placcaet, ende Ordonnantie hebbe te pretenderen eenighe ignorantie, Verfoecken ende ontbieden wy, daerom allen Overigheden, Magistraten, Officieren, ende Justicieren, binnen dese Geunieerde Provinciën, dien het eenichsins aengaen mach, dat sy dese onse Ordonnantie alomme doen verkondigen, uytroepen, ende Publiceren, daermen gewoone-lijck is uytroepinge, ende Publicatie te doen, Proccederende tegen den overtreders van dien,

totten penen hier vorē verhaelt, sonder eenige gunste, faveur, ofre dissimulatie, dewijle 't selve voor den dienst vanden Lande, ende 't profsijt vande Ghemeente alsoo is bevonden te behooren. Aldus ghedaen ende gearresteert, ter vergaderinge vande Heeren Staten Generael der Vereenichde Nederlanden, opten een-en-twintichsten Martij des jaers seshien hondert ende sesse.

W. Kamminga vt.

Ter Ordonnantie vande voorschreven
Heeren Staten Generael.

C. Aerssen.